

አከራክሮ 3ኛ ተጠሪ በሽያጭ ለአመልካች ያስተላለፉት ቤት ሙሉ በሙሉ የግላቸው ሳይሆን የ1ኛ እና የ2ኛ ተጠሪዎችም ድርሻ ያለበት ስለሆነ በሽያጭ ውሉ መሠረት በገዢው ስም ሊዛወር የሚችለው በድርሻቸው ልክ እንጂ የ1ኛ እና 2ኛ ተጠሪዎችን ድርሻ ጨምሮ ስለማይሆን የወረዳው ፍ/ቤት የቤቱ ባለሃብትነት ሙሉ በሙሉ ወደ ገዢው ይዛወር በማለት የሰጠው ውሳኔ በአግባቡ አይደለም በማለት አሻሽሎ በ3ኛ ተጠሪ ድርሻ ብቻ ስም ይዛወር ሲል ውሳኔ የሰጠ በመሆኑ ይህ የከፍተኛው ፍ/ቤት ውሳኔ ጉድለት እንዳለበት መገንዘብ ቢቻልም በይግባኝ እስካልተለወጠ ተፈጻሚነት ያለው ስለሚሆን አመልካች በአዋሳ ወረዳ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 147/98 አፈፃፀሙ በዚህ ቤት ላይ ሊቀጥል አይገባም በማለት ያቀረቡት መቃወሚያ ከከፍተኛው ፍ/ቤት ውሳኔ አኳያ ታይቶ አፈፃፀሙ ሊቀጥል ይገባል በማለት በተራ ቁ. 2 ላይ ስሜ የተጠቀሰው ዳኛ በሃሳብ ተለይቻለሁ።

የማይነበብ የአንድ ዳኛ ፊርማ አለበት።

ዙ/ዘ

ዳኞች፦ ዓብዱልቃድር መሐመድ

- ሐገስ ወልዱ
- ተገኔ ጌታነህ
- ሂሩት መለሠ
- መድህን ኪሮስ

አመልካች፦ ወ/ሮ ዝማም ህሉፍ ወኪል ቀረቡ።

ተጠሪ፦ አቶ መረሃ ገ/ዮሐንስ ጠበቃው ቀርቧል፤፤

ፍ ር ድ

ለሰበር አቤቱታ መነሻ የሆነው ጉዳይ የጀመረው በመቀሌ ዞን ማ/ፍርድ ቤት ነው። የአሁኗ አመልካች የትግራይ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 46/96 በመስከረም 4 ቀን 1992 ዓ.ም በግራ ቀኙ መካከል የተደረገው የቦታ ሽያጭ ውል ፈርሶ ወደነበሩበት እንዲመለሱ በሰጠው ውሳኔ መሠረት እንዲፈፀምላቸው ጠይቀዋል። ፍ/ቤቱም ተጠሪ ቤት እና ቦታውን ለአመልካች እንዲያስረክቧቸው ትዕዛዝ ሰጥቷል። ጉዳዩ በይግባኝ የተመለከቱት የመቀሌ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት እና የትግራይ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤትም ይህንን ትዕዛዝ ስህተት የለውም በማለት የቀረበላቸውን የይግባኝ ቅሬታ ውድቅ አድርገውታል።

የአሁኑ ተጠሪ በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘት የሰበር አቤቱታ ለትግራይ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ችሎት ያቀረቡ ሲሆን ችሎቱም ግራ ቀኙን አከራክሮ በግራ ቀኙ የተደረገው የቦታ ሽያጭ ውል ሻጭ ባለቤት ሳይሆኑ የተፈፀመ ስለሆነ ውሉ ፈራሽ ሆኖ ተዋዋዮቹ ወደነበሩበት እንዲመለሱ ተወስኗል። ይህም ማለት ገዢ ገንዘባቸው እንዲመለስላቸው ቦታው ደግሞ ቦታውን ለማስተዳደር ስልጣን ላለው ማዘጋጃ ቤት እንጂ

ለተጠሪ አይደለም በማለት ተጠሪ ለአመልካች ቦታውን እንዲያስረክቡ የተሰጠውን ትዕዛዝ ነው።

የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበው በዚህ ውሳኔ ላይ ነው። ይህ ችሎትም የተሰጠው የአፈፃፀም ውሳኔ ዋናውን ውሳኔ የተከተለ መሆን አለመሆኑን ለመመርመር አቤቱታው ለሰበር ቀርቦ እንዲታይ አድርጓል።

ከመዝገቡ እንደተረዳነው ከአመልካች ክርክር የሰበር ችሎቱ የሰጠው የአፈፃፀም ውሳኔ በዋናው ጉዳይ ላይ የተሰጠውን ፍርድ የሚለውጥ ነው። 3ኛ ወገኖች ክርክር ባላቀረቡበት ጉዳይ መብት እንዲያገኙ የሚደረግበት ህጋዊ መሠረት የለም የሚሉ ይገኙበታል።

ይህ ችሎትም ጭብጥ የያዘው በአፈፃፀም የተሰጠው ውሳኔ ዋናውን ፍርድ መሠረት አድርጎ መሆን አለመሆኑን ለመመርመር ስለሆነ ዋናው ውሳኔ ምን ይላል የሚለውን ማየት ያስፈልጋል። ምክንያቱም አንድ ውሳኔ የሚያስፈጽም ፍ/ቤት በውሳኔው መሠረት ከማስፈፀም ውጪ በአፈፃፀም ጊዜ ዋናውን ፍርድ ሊለውጥ የሚችልበትን የህግ መሠረት የለውም ለአፈፃፀም ምክንያት ከሆነው ውሳኔ ላይ እንደተገነዘብነውም አመልካች ለከብት እርባታ ተብሎ በጊዜያዊነት የተሰጣቸው የመሬት ሽያጭ ውል እንዲፈረስላቸው ያቀረቡት ክስ እስከ ትግራይ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ችሎት ድረስ ከታየ በኋላ አመልካች በቦታው ላይ የባለቤትነት መብት ሳይኖራቸው ያደረጉት የሽያጭ ውል ህግን የሚፃረር በመሆኑ ውሉ እንዳልነበር ተቆጥሮ እንዲፈረስና ተዋዋይ ወገኖች የሽያጭ ውል ከማድረጋቸው በፊት ወደነበሩበት ሁኔታዎች እንዲመለሱ ተወስኗል። ከዚህ ውሳኔ እንግዲህ መገንዘብ የሚቻለው የውሳኔው ውጤት ሻጭ የሸጠው መሬት እንዲመለስለት ገዢ ደግሞ ለሻጩ የከፈለው ገንዘብ እንዲመለስለት የሚያደርግ መሆኑን ነው። የሰበር ችሎቱ በዋናው ጉዳይ ላይ ከፍ ሲል የተመለከተውን ውሳኔ ከሰጠ በኋላ ደግሞ በመቀጠል የመቀሌ ከተማ ቦታን የማስተዳደር ስልጣን የመቀሌ ማዘጋጃ ቤት እሲሆን እያከራከረ ያለው ቦታ

ወደፊት እንዴት ይሁን የሚለውን ሊወስንና እርምጃ ሊወስድ የሚችለው እራሱ ስለሆነ ተከታትሎ አንድ ነገር የማድረግ መብቱ ተጠብቆለታል ብሏል። በዚህም ጉዳይ አከራካሪ የሆነው ግራ ቀኙ ውሉ ከመደረጉ በፊት ወደነበሩበት ቦታ እንዲመለሱ ከተወሰነ በኋላ የመቀሌ ማዘጋጃ ቤትን በተመለከተ ፍ/ቤቱ ያለው ነገር ነው።

ከፍ ሲል እንደተመለከተው የትግራይ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ችሎት ዋናው ፍርድ ግራ ቀኙ ወደነበሩበት እንዲመለሱ ሲወሰን ገዢ የከፈሉት ገንዘብ እንዲመለስላቸው እና ቦታው ግን ማዘጋጃ ቤቱ እንዲረከበው ከመወሰኑ በቀር አመልካችን የፍርድ ባለመብት የሚያደርግ ውሳኔ አልተሰጠም በማለት ለደረሰበት መደምደሚያ መሠረት ያደረገው ከውሳኔው በኋላ ማዘጋጃ ቤቱ ወደፊት ቦታውን በተመለከተ ተገቢ ነው ያለውን እርምጃ እንዲወስድ የተሰጠውን ማሳሰቢያ ነው እኛ እንደተረዳነው ግን ሰበር ችሎቱ ማዘጋጃ ቤቱ ቦታውን አስመልክቶ እርምጃ እንዲወስድ ማሳሰቢያ ከመስጠቱ በቀር ቦታው በክርክሩ ተካፋይ ላልነበረው አካል እንዲመለስ የተሰጠው ውሳኔ አለመኖሩን ነው።

ስለሆነም የትግራይ ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ችሎት የሰጠው የአፈፃፀም ውሳኔ ከዋናው ውሳኔ ያፈነገጠ መሆኑን ተገንዝበናል።

በሌላ በኩል ግን ይህ ችሎት ግራ ቀኙን በቃል በአነጋገረበት ወቅት ቦታው ከ1983 ዓ.ም ጀምሮ በተጠሪዎች እጅ መሆኑንና ማዘጋጃ ቤቱም ቦታውን ለተጠሪዎች ሰጥቶ ቦታውን የሚመለከቱ ሰነዶች ለመውሰድ በዝግጅት ላይ እንዳሉ በዚህ ችሎት የፅግድ ትዕዛዝ ምክንያት መቆሙን ተገንዝበናል። ከዚህም የቦታው ባለቤት የሆነው ማዘጋጃ ቤት ቦታውን ለተጠሪዎች አሳልፎ መስጠቱን ተረድተናል። የፍ/ባለዕዳው በማናቸውም ምክንያት ቢሆን ፍርድን በከፊልም ሆነ በሙሉ ለመፈፀም የማይችል መሆኑን ፍ/ቤቱ ከተረዳው ደግሞ ፍርድ እንዲፈፀም ትዕዛዝ እንደማይሰጥ በፍ/ሥ/ሥ/ህ/ቁ. 392/2/ ሥር ተመልክቷል። በመሆኑም ምንም እንኳን